

CRITERIS PER A LA DENOMINACIÓ DE RACES D'ANIMALS DOMÈSTICS

El contingut d'aquest document està sotmès a una llicència Creative Commons d'ús obert, amb reconeixement d'autoria i sense obra derivada

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/deed.ca>

© TERMCAT, Centre de Terminologia

Aquest criteri va ser aprovat pel Consell Supervisor en la sessió del 8 de juliol de 1999

criteris per a la denominació de races d'animals domèstics

Sumari

 Adaptació de noms propis i gentilicis	 2
 Ús de la preposició <i>de</i> davant de nom propi.....	 4
 Ús de la majúscula	 5
 Manlleus descriptius	 5
 Ordre dels mots	 7
 Casos de guionet.....	 7

El Consell Supervisor va ratificar en la sessió del 8 de juliol de 1999 els criteris següents, establerts en una sessió de normalització celebrada el 30 de juny de 1999 amb l'objectiu de fixar aspectes vacil·lants (adaptació de topònims, ús de majúscula en aquests topònims, traducció de noms explicatius estrangers, supressió de la preposició *de* davant de noms propis, etc.) de les denominacions de races domèstiques (asinines, avícoles, bovines, cabrunes, canines, cunícoles, equines, felines, ovines i porcines).

Adaptació de noms propis i gentilicis

Els noms propis continguts en les denominacions de races mantindran la grafia original excepte en el cas en què es recullin adaptats en les obres lexicogràfiques catalanes.

Per exemple:

Noms propis documentats a la GEC2ⁱ i a l'Atles universal catalàⁱⁱ:

ànec Aylesbury	gos brac de Weimar
ànec Orpington	gos Beagle
ànec Rouen	gos Chihuahua
ase Poitou	gos Pomerània
cabra Angora	gos Terranova
cabra Saanen	oca Emden
cabra Toggenburg	oca Sebastòpol
cabra Caixmir	oca Tolosa
cavall Clydesdale	ovella Caracul
cavall Dartmoor	ovella Illa de França
cavall Hackney	ovella merina de Rambouillet
cavall Highlands	porc Bayeux
cavall Merenç	porc Baztan
cavall Salern	porc Berkshire
cavall Suffolk	porc Hampshire
cavall trotador d'Orlov	porc Meishan
conill Angora	porc Polònia-Xina
conill Havana	porc Tamworth
conill gegant de Bouscat	porc Yorkshire
gall dindi blanc de Beltsville	vaca Ayshire
gallina Ancona	vaca Devon
gallina Bresse	vaca Durham
gallina Dorking	vaca Galloway
gat blau de Rússia	vaca Guernsey
gos bouvier de Beauce	

Noms propis no documentats en les obres lexicogràfiques catalanes:

cavall Connemara
vaca Pinzgau

En els casos en què la forma difosa internacionalment no correspongui a la grafia original, sinó a una adaptació feta per una llengua vehicular, convindria respectar la grafia original, sempre que sigui possible.

Per exemple, *cavall Merenç* (topònim occità) amb preferència a *cavall Mérens* (topònim francès).

Els gentilicis continguts en les denominacions de races mantindran la grafia original excepte en el cas en què es recullin adaptats en les obres lexicogràfiques catalanes o bé siguin races amb molta tradició als Països Catalans i, per tant, es documentin adaptats.

Per exemple:

Gentilicis documentats en obres lexicogràfiques:

ase gascó	gat manx
ase piemontès	gat siamès
cabra canària	gos bichon havà
cabra granadina	gos carlí (de l'antropònim Carles)
cabra manxega	gos llebrer afganès
cabra peitavina	oca alsaciana
cavall berber	ovella frisona
cavall bolonyès	ovella sarda
cavall gal·lès	porc andalús
cavall lusità	porc hongarès
conill californià	porc llemosí
conill normand	vaca avilesa
conill polonès	vaca frisona
gallina gal·la	vaca suïssa
gat birmà	

En són excepció *gos épagneul bretó* i *gos spaniel japonès* perquè si s'adaptessin els gentilicis (espanyol) es perdria una distinció semàntica rellevant.

No documentats en obres lexicogràfiques però adaptats per tradició:

cavall ardenès
cavall maremmà (de la regió italiana de la Maremma)
cavall padà (de la vall italiana del Po)
gallina paduana
gos slugui (de la ciutat àrab de Saluq)
ovella tarasconina (de la ciutat francesa de Tarascon)
porc craonès (de la ciutat francesa de Craon)
vaca romanyola (de la regió italiana de Romagna)
vaca xarolesa (de la regió francesa de Charolais)

No documentats en obres lexicogràfiques i no adaptats:

cabra verata (de la regió espanyola de la Vera)
cavall haflinger (de la població tirolesa de Hafling)
cavall murgese
gos briard (de la regió francesa de Brie)
gos rottweiler (de la ciutat alemanya de Rottweil)
gos weimaraner (de la ciutat alemanya de Weimar)
porc lermeny (de la ciutat castellana de Lerma)
vaca marchigiana (de la regió italiana de Marche)

Es constata, però, que els gentilicis no adaptats corresponen a les races poc conegudes als Països Catalans.

Ús de la preposició *de* davant de nom propi

Pel que fa a l'ús de la preposició *de* davant de nom propi, es constata que:

Es tendeix a elidir-la quan vincula el nom propi amb el nom genèric de raça, probablement perquè és força freqüent d'elidir el nom genèric i utilitzar el nom propi com a nom comú. En tot cas, s'ha elidit també el substantiu *raça*: per exemple, *ànec Pequín* és una reducció d'*ànec de raça Pequín*.

ànec Aylesbury	gallina Wyandotte
ànec Orpington	gos Chihuahua
ànec Pequín	gos Pomerània
ànec Rouen	gos Terranova
ase Poitou	oca Emden
cabra Saanen	oca Poitou
cabra Toggenburg	oca Pomerània
cavall Camarga	oca Sebastòpol
cavall Clydesdale	oca Tolosa
cavall Connemara	ovella Awassi
cavall Dartmoor	ovella Hampshire
cavall Holstein	ovella Illa de França
cavall Merenç	ovella Suffolk
cavall Norfolk negre	ovella Texel
cavall Salern	poni Shetland
cavall Sorraia	porc Baztan
cavall Suffolk	porc Berkshire
conill Alaska	porc Duroc
conill Angora	porc Hampshire
conill Beveren	porc Jabugo tacat
conill Havana ⁱⁱⁱ	porc Meishan
gallina Ancona	porc Tamworth
gallina Breda	porc Yorkshire
gallina Bresse	vaca Ayrshire
gallina Dorking	vaca Devon
gallina Faverolles	vaca Durham
gallina Leghorn	vaca Galloway
gallina Menorca	vaca Guernsey
gallina New Hampshire	vaca Hereford
gallina Orpington	vaca Holstein
gallina Plymouth Rock	vaca Salers
gallina Prat ³	vaca Santa Gertrudis
gallina Rhode Island	vaca Sussex
gallina Sussex	vaca Tudanca

Es tendeix a mantenir-la quan vincula el nom propi amb un tret específic de la raça. En aquest cas no és habitual elidir el nom genèric i utilitzar el nom propi com a nom comú.

Per exemple:

(cavall) trotador d'Orlov
(cavall) trotador de Missouri
(conill) blanc d'Otot
(conill) blanc de Termonde
(conill) blau de Viena
(conill) daurat de Saxe
(conill) gegant d'Espanya
(conill) gegant de Bouscat
(conill) gegant de Flandes
(conill) lleonat de Borgonya
(gall dindi) blanc de Beltsville
(gat) blau de Rússia
(gos) bouvier de Beauce

(gos) brac de Weimar(gos) mastí dels Pirineus
(gos) muntanya dels Pirineus
(gos) pastor de Shetland
(gos) pastor dels Pirineus
(gos) terrier de West Highland
(gos) terrier de Yorkshire
(oca) arrissada del Danubi
(ovella) merina de Rambouillet
(porc) vermell d'Extremadura
(vaca) bruna dels Pirineus
(vaca) clapada de vermell d'Europa central
(vaca) rossa d'Aquitània

Ús de la majúscula

Les denominacions de races s'escriuen en minúscules.

Únicament mantenen la majúscula inicial els noms propis que puguin constituir-les. En cas que s'elideixi el nom genèric de raça i el nom propi s'utilitzi com a genèric, passarà a escriure's en minúscules, però mantindrà la grafia original.

Per exemple:

ànec Orpington (un orpington)
cavall Camarga (un camarga)
conill Beveren (un beveren)
gallina Prat (una prat)
ovella Hampshire (una hampshire)
porc Berkshire (un berkshire)
vaca Durham (una durham)

Aquesta reducció és especialment productiva en les denominacions de races de gossos i gats, més properes a la llengua general, en què la forma reduïda ha passat a ser l'única utilitzada.

Per exemple: un *chihuahua* (per *gos Chihuahua*).

Manlleus descriptius

Es considera que no és factible d'introduir una alternativa catalana a les denominacions descriptives estrangeres que són d'ús internacional.

Tot i això, excepcionalment, en tres denominacions de races porcines castellanques ha semblat lingüísticament més apropiat fer-ne l'adaptació, atesa la proximitat lingüística entre aquesta llengua i el català, que en facilita l'adaptació popular: *porc lampinyo* en comptes de *porc lampiño*, *porc entrepelat* en comptes de *porc entrepelado* i *porc camús vitorià* en comptes de *porc chato vitoriano*.

Per exemple:

(ànec) kaki Campbell	(gos) golden retriever
(ase) americà Mammoth Jack	(gos) greyhound
(cavall) appaloosa	(gos) griffon belga
(cavall) hunter	(gos) otterhound
(cavall) palomino	(gos) papillon
(cavall) paso fino	(gos) rough collie
(cavall) pinto	(gos) schnauzer
(cavall) pottoka	(gos) terrier
(conill) bélier francès	(gos) whippet
(conill) bélier nan	(haca) acchetta sarda
(conill) chamois de Turíngia	(ovella) fleischschaf
(gat) bobtail japonès	(ovella) landschaf
(gos) affenpinscher	(ovella) milchscharf
(gos) basset hound	(porc) camús vitorià
(gos) bichon frisè	(porc) edelschwein alemany
(gos) bichon havà	(porc) entrepelat
(gos) bloodhound	(porc) lampinyo
(gos) bobtail	(porc) landrace
(gos) bouvier de Beauce	(porc) large-white
(gos) bull terrier	(porc) middle white
(gos) bullmastiff	(porc) Norfolk thin-rind
(gos) caniche	(vaca) beefmaster
(gos) chow-chow	(vaca) fleckvieh
(gos) cocker spaniel	(vaca) red dane
(gos) dachshund	(vaca) red polled
(gos) fox terrier	(vaca) retinta andalusa
(gos) foxhound	

Els manlleus mantindran la grafia original excepte en el cas que es recullin adaptats en les obres lexicogràfiques catalanes.

Per exemple: *setter* sense adaptar, però *pòinter* adaptat (en anglès és *pointer*) perquè es documenta en el GDLC^{IV}.

En canvi, es considera adequat de traduir els sintagmes que delimiten una variant d'una raça, expressant-ne una característica física.

Per exemple: *(gos) schnauzer gegant*, *(gos) schnauzer nan*, *(vaca) shorthorn de llet* (en anglès *Milking Shorthorn*), *(vaca) Hereford escornada* (en anglès *Polled Hereford*).

No es considera necessari mantenir les denominacions estrangeres que coexisteixen amb una de catalana.

Per exemple: *Welsh (poni)* és innecessari perquè es documenta *(poni) gal·lès*; *Kentucky Saddlebred* és innecessari perquè es documenta *(cavall de) sella americana*; *Missouri Fox Trotting* és innecessari perquè es documenta *trotador de Missouri*.

Ordre dels mots

Les denominacions de races formades per un adjectiu i un nom estrangers mantenen l'ordre de la llengua original perquè es tracten com una unitat manllevada; si l'adjectiu es tradueix al català, adopten l'ordre de mots propi del català (nom + adjectiu).

Per exemple: *setter anglès* i *setter irlandès*, però *golden setter*.

Les denominacions de races formades per un nom propi estanger més un nom adopten l'ordre de mots propi del català (nom + [de] + nom propi).

Per exemple: *terrier de West Highland*, *terrier de Yorkshire*.

Casos de guionet

En els tres casos plantejats de fluctuació en l'ús del guionet s'adopten les resolucions següents:

Els sintagmes manllevats *chow-chow* i *shih-tzu* (races canines) s'escriuran amb guionet.

Els gentilicis coordinats *alistana* (del topònim *Aliste*) i *sanabresa* (del topònim *Sanàbria*) de la denominació *vaca alistana sanabresa* s'escriuran separats i sense guionet.

ⁱ Gran Enciclopèdia Catalana. 2a ed., Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1986-1993. 25 v.

ⁱⁱ VILÀ i VALENTÍ, J. [ed.]. *Atlas universal català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1983. 462 p.

ⁱⁱⁱ Es considera preferible no mantenir l'article que normalment precedeix aquest topònim, atès que pròpiament no en forma part, tal com demostra el fet que s'escriu en minúscules.

^{iv} *Gran diccionari de la llengua catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. XLI, 1781 p. (Diccionaris de l'Enciclopèdia)